

УСТАВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Немањина 26
11000 БЕОГРАД

Удружење грађана „АТЕИСТИ СРБИЈЕ“, Војвођанских бригада бр. 18, Нови Сад, матични број: 28005075, које заступа Андрија Шрек, председник управног одбора Удружења, на основу члана 168. став 2. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 83/06) и члана 29. став 1. тачка 2. и члана 50. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07), подноси

ИНИЦИЈАТИВУ

за покретање поступка за оцену уставности и законитости Уредбе о издавању доплатне поштанске марке „Изградња Спомен-храма Светог Саве“ („Службени гласник РС“, бр. 36/11) (у даљем тексту: Уредба), с обзиром на то да је оспорена Уредба у директној супротности са чланом 11. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 83/06) и са чланом 2. став 1. Закона о издавању доплатне поштанске марке („Службени гласник РС“, број 61/05).

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1. Оспореном Уредбом је прописано да се на поштанске пошиљке у унутрашњем поштанском саобраћају, осим на пошиљке новина и часописа, плаћа доплатна поштанска марка „Изградња Спомен-храма Светог Саве“, од 6. јуна до 20. августа 2011. године и да се марка издаје у тиражу од 7.500.000 комада, у апоену у висини од 10 динара (члан 1. Уредбе); да средства од продате доплатне поштанске марке Јавно предузеће ПТТ Саобраћаја Србија уплаћује на одређен рачун и да се она усмеравају Светом архијерејском синоду Српске православне цркве, те да ће се та средства користити за финансирање завршетка грађевинско-занатских и радова на уређењу ентеријера Храма Светог Саве према програму који доноси корисник тих средстава, на који сагласност даје Влада (члан 2. Уредбе).

2. Оспорена Уредба је у директној супротности са чланом 11. ставом 1. Устава Републике Србије, који гласи: „Република Србија је световна држава.“

Оспореном Уредбом, Влада Републике Србије обавезује све грађане који користе поштански саобраћај, без обзира на њихову вероисповест, да финансирају изградњу верског објекта једне цркве, односно Српске православне цркве. На овај начин се крши члан 11. став 1. Устава Републике Србије, јер наведена Уредба представља правни акт који има искључиво верске мотиве и разлоге доношења, а не световне, при чему је и жељени ефекат овог правног акта искључиво верски – завршетак изградње верског објекта. Мада Влада РС има дискрециона права у вези са вођењем економске и пореске политике, ова права нису апсолутно неограничена, већ су ограничена осталим одредбама Устава и закона Републике Србије. Као што би противна Уставу била уредба којом би се утврдило финансирање пројекта клонирања људских бића, јер би таква уредба била супротна чл. 24. Устава, тако је и оспорена Уредба противуставна, јер се њоме финансира религија, што је супротно уставном одређењу Србије као световне државе. Као што став 3. члана 24. Устава не прописује посебно забрану финансирања клонирања људских бића, јер се она подразумева из забране клонирања, тако и одредба о световности државе у себи подразумева забрану државних аката који имају чисто или претежно верски карактер и мотив, као што је финансирање изградње верских објеката. Супротно тумачење, по којем световна држава може да доноси акте и врши радње који имају претежно верски карактер, мотив и ефекте, потпуно би обесмислило члан 11. став 1. Устава Републике Србије, тј. омогућило би да се било који акт или радња могу сматрати усклађеним са овом одредбом Устава, те да она представља само „мртво слово на папиру“, без било каквог значења и ефекта у реалном животу. Ако доношење верски мотивисаних правних аката не крши начело секуларности, намеће се питање: „које радње онда нарушавају ово начело?“ Подносилац ове иницијативе верује да Уставни суд Републике Србије не тумачи одредбе Устава тако да им ускрати смисао и циљ.

3. Оспорена Уредба је у супротности са чланом 11. став 3. Устава Републике Србије, који гласи: „Ниједна религија не може се успоставити као државна или обавезна.“

Оспореном Уредбом се православна вера на посредан начин успоставља као државна и обавезна. Околност да поједини грађани могу платити доплатну маркицу и финансирати Српску православну цркву, а притом остати атеисти, муслимани, католици, и сл. не значи да се тиме не крши члан 11. став 3. Устава Републике Србије, јер људске мисли и веровања је, свакако, немогуће контролисати, и успостављање религије као обавезне не значи да таква норма нужно и директно производи промену вероисповести у мислима грађана, већ је довољно да она успоставља обавезност одређених верских ритуала или обележја или подршке (материјалне или нематеријалне) одређеној цркви или верској заједници. Уосталом, и државе које имају своју званичну, државну религију, по правилу, не забрањују друге религије, већ државној дају одређене предности. Грађанин би могао да поштује хипотетичку законску или подзаконску одредбу да сваке недеље оде у православну цркву, да се прекрсти и изјави да је то једина права вера, а да опет у својој „души“ и уму остане атеиста или муслиман или католик, али ово свакако не би имало утицаја на утврђивање да ли таква хипотетичка норма представља кршење члана 11. став 3. Устава Републике Србије и између овакве хипотетичке норме и оспорене Уредбе нема суштинске разлике, осим што се првом намеће поштовање верских ритуала и нематеријална подршка, а другом се принудно намеће материјална подршка Српској православној цркви. У склопу атеистичког уверења, које је зајемчено Уставом (чл. 43.), јесте и уверење да атеиста није дужан да материјално или нематеријално помаже било коју цркву или верску заједницу. Напомињемо и то да би многи грађани Србије, зависно од свог материјалног стања, лакше истрпели наметање моралне подршке од наметања финансијске подршке наведеној цркви.

Оспореном Уредбом се у Републици Србији, која је по Уставу световна држава, заправо уводи „црквени порез“. За сада овај порез није велики, али ако Република Србија у складу са начелом равноправности (чл. 21. Устава) и другим црквама и верским заједницама, као и различитим епархијама Српске православне цркве, омогући да на овај начин стичу средства за изградњу својих верских објеката, грађани Србије ће констатно за сваку пошилику морати да плаћају по неколико доплатних маркица.

4. Оспорена Уредба је у супротности са чланом 2. ставом 1. Закона о издавању доплатне поштанске марке, који гласи: „Средства од продате доплатне марке користе се за финансирање хуманитарних акција, обележавања историјских и културних догађаја, пројекте од јавног интереса као и друге акције од ширег друштвеног значаја.“

Сасвим је очигледно да „финансирање завршетка грађевинско-занатских и радова на уређењу ентеријера Храма Светог Саве“ не спада у сврхе поводом којих Влада може донети уредбу о издавању доплатне поштанске марке предвиђене чланом 2. став 1. Закона о издавању доплатне поштанске марке, јер изградња верског објекта није хуманитарна акција, нити је (историјски и културни) догађај, нити пројекат од јавног интереса, нити акција од ширег друштвеног значаја. Српска православна црква је у складу са чл. 11. ст. 2. и чл. 44. ст. 1. Устава одвојена од државе и њени грађевински пројекти су (приватни) пројекти овог правног лица и ови објекти представљају њену приватну својину, а не опште добро, и служе искључиво овој цркви и њеним верницима, те нису пројекти од јавног интереса или ширег друштвеног значаја. Интереси појединих верских заједница нису општи већ посебни интереси само те верске заједнице и овај закључак нужно важи без обзира на број верника те заједнице, јер би супротно тумачење представљало кршење чл. 21. Устава Републике Србије. Околност да је у питању грандиозан објекат није довољна да тај објекат начини пројектом од јавног интереса, подобним за то да га грађани финансирају путем доплатних поштанских марака, иначе би свака већа грађевина (нпр. „Delta City“ или „Тржни центар Ушће“) испуњавала овај критеријум.

5. Подносилац посебно моли Уставни суд да, у складу са чл. 45. ст. 1. тачка 1) и чл. 64. Закона о уставном суду, утврди да у време важења оспорена Уредба није била у сагласности са Уставом и законом, уколико Уредба у току поступка престане да важи, јер за то постоји очигледан интерес с обзиром на то да је Влада Републике Србије већ много година уназад доносила уредбу са идентичним ефектима, те нема разлога да се сматра да овакву уредбу неће донети и следеће године, уколико се не утврди неуставност исте.

На основу претходно наведеног, подносилац иницијативе истиче

ПРЕДЛОГ

1. Да Уставни суд прихвати ову иницијативу и донесе решење којим се покреће поступак за оцену уставности и законитости Уредбе о издавању доплатне поштанске марке „Изградња Спомен-храма Светог Саве” („Службени гласник РС”, бр. 36/11);
2. Да Уставни суд обустави примену Уредбе о издавању доплатне поштанске марке „Изградња Спомен-храма Светог Саве” („Службени гласник РС”, бр. 36/11) до доношења коначне одлуке;
3. Да Уставни суд донесе одлуку којом се утврђује да Уредба о издавању доплатне поштанске марке „Изградња Спомен-храма Светог Саве” („Службени гласник РС”, бр. 36/11) није у сагласности са Уставом и Законом о издавању доплатне поштанске марке, тј. којом се утврђује да у време важења оспорена Уредба није била у сагласности са Уставом и законом, уколико Уредба у току поступка престане да важи.

У Новом Саду, дана __.__.2011. године.

Подносилац иницијативе:

Удружење „Атеисти Србије”
Андрија Шрек, председник УО Удружења